

Raportti tilikauden 2019 tilintarkastuksesta

Tuusulan kunta

28.4.2020

Jakelu:

Tarkastuslautakunta

Talousjohtaja Markku Vehmas

Kansliapäällikkö Harri Lipasti

Taluspäällikkö Heli Hippeläinen

Vesihuolto liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

Salassa pidettävä / JulkL 24.1 § 15 k

Tilintarkastus 2019

Olemme saattaneet loppuun Tuusulan kunnan tilikauden 2019 tilintarkastuksen ennalta laaditun tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Raportissamme on esitetty olennaisimmat tilikauden 2019 tilinpäätöksen tarkastuksessa tehdyt havainnot sekä näihin mahdollisesti liittyvät suositukset. Lisäksi raportissa on esitetty tilikauden aikaiseen tarkastukseen liittyvät havainnot siltä osin, kun niitä ei ole raportoitu tarkastuslautakunnalle 16.12.2019 esitetyssä väliraportissa.

Raportti on tarkoitettu yksinomaan Tuusulan kunnan johdon ja tarkastuslautakunnan käyttöön eikä sitä tule antaa muille osapuolille. Meillä ei myöskään ole raporttiin liittyvää vastuuta kolmatta osapuolta kohtaan.

Yhteystiedot

Juha Huuskonen
JHT, KHT

Puh. 050 434 5573
juha.huuskonen@kpmg.fi

Hallinnon tarkastus

Tarkastuksen toteutus

Hallinnon tarkastuksessa on perehdytty kunnan hallintosäntöön ja sisäisiin ohjeisiin.

Tarkastuksessa on luettu valtuuston ja kunnanhallituksen pöytäkirjat sekä vuosihuoltolaitoksen johtokunnan pöytäkirjat vuodelta 2019. Lisäksi olemme tarkastaneet lautakuntien päätöspöytäkirjoja painottaen teknistä lautakuntaa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakuntaa sekä kasvatus- ja sivistyslautakuntaa. Viranhaltijoiden päätöksiä on tarkastettu otoksena painottaen kansliapäällikön, talousjohtajan, kuntakehitysjohtajan, sivistysjohtajan ja liikelaitoksen johtajan päätöspöytäkirjoja. Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä olemme tarkastaneet talousarvion toteutumista.

Tarkastus- havainnot

Hallinnon laillisuudessa ei havaittu olennaista huomautettavaa lukuun ottamatta talousarvion sitovien määrärahojen toteutumista.

Talousarvion vuoden 2019 sitovien määrärahojen osalta on toteutunut ylityksiä, joista olennaisena voidaan pitää käyttötalouden kuntatoimialan/yleishallinto- ja johdon tuki -palvelualueen toimintakatetavoitteen 6,71 milj. € alitusta. Kunnanhallitus on tehnyt valtuustolle esityksen sitovien määrärahojen hyväksymisestä ja valtuusto käsittelee esitykset 11.5.2020 kokouksessa.

Hallinnon tarkastus

Tarkastus- havainnot

Investointiosan toteumavertailu osoittaa kunnanhallituksen osakkeiden ja osuuksien määrärahasa 3,3 milj. € ylitystä ja rahoitusosan toteumavertailu antolainasaamisten lisäysten ylitystä 3,0 milj. €. Ylitys johtuu Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:öön tehdystä 3,4 milj. € sijoituksesta sijoitetun vapaan pääoman rahastoon (svop) ja pääomalainasta 3,0 milj. €, joita ei ole sisällytetty vuoden 2019 talousarvioon. Valtuusto on kuitenkin päättänyt svop-sijoituksesta ja pääomalainasta 4.6.2018 § 68 päätöksellä.

Toimintakertomuksen talousarvion toteutumisvertailun tarkastuksessa havaittiin, että seurantaraportit eivät kaikilta osin tue sitovien määrärahojen toteutumisen seuranta erityisesti investointiosan määrärahojen osalta. Toteumayhteenvedon laatiminen on käytännössä vaatinut manuaalista raporttitietojen yhdistelyä.

Valtuusto on tilikauden aikana käsitellyt talousarvion sitovien määrärahojen muutoksia. Teknisesti talousarviomuutoksia on käsitelty mm. osavuositarkastuksen yhteydessä.

Suosituks:

- *Suosittelimme kehittämään talousarvion toteumaraportointia sitovuustasoittain erityisesti investointihankkeiden osalta.*
- *Talousarvion muuttamista koskevien päätösten selkeyden ja läpinäkyvyyden näkökulmasta suosittelimme kiinnittämään huomiota päätösten selkeyteen ja yksilöintiin siten, että päätös on selkeästi tunnistettavissa talousarvion muutosta koskevaksi. Valtuuston tekemät päätökset esim. tytäryhtiöiden pääomittamisesta tulisi huomioida talousarviomuutoksina.*

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tarkastuksen toteutus

Kunnan sisäistä valvontaa on tarkastettu osana sekä tilikauden aikaisia tarkastustoimenpiteitä että tilinpäätöstarkastusta. Lisäksi olemme perehtyneet kunnan sisäisiin ohjeisiin ja arvioineet sisäisen valvonnan toteuttamista toimintakertomukseen sisältyvän sisäisen valvonnan selonteon pohjalta.

Tarkastus-havainnot

Sisäisen valvonnan järjestämisessä ei havaittu olennaisia puutteita. Kunnan sisäisen valvonnan ohjeistusta ei voida pitää ajantasaisena. Uutta sisäisen valvonnan ohjetta käsitellään kunnanhallituksessa 27.4.2020. Sisäisen valvonnan toimivuutta arvioi osaltaan sisäisen tarkastuksen toiminto.

Kunta on toteuttanut riskien arviointeja ja toimintakertomuksessa on kuvattu tunnistettuja riskejä sekä niiden arvioituja vaikutuksia.

Konsernivalvonnan osalta kunnassa on vahvistettu konserniohje, jonka konserniyhtiöt ovat osaltaan vahvistaneet. Konsernijaosto koordinoi kunnan omistajapoliittisia linjauksia. Konsernivalvontaa toteutetaan mm. osavuosisiraportoinnin avulla.

Vesihuoltolaitos liikelaitos

Tarkastuksen toteutus

Tilikauden aikaisessa tarkastuksessa olemme kartoittaneet vesihuoltolaitoksen laskustustoimintoja ja niihin liittyviä sisäisiä kontrolleja. Lisäksi olemme suorittaneet vesilaskutuksen aineistotarkastusta.

Vesihuoltolaitoksen hallintoa ja tilinpäätöksen olemme tarkastaneet osana kunnan tarkastusta ja mahdolliset havainnot tältä osin on raportoitu kunnan havaintojen yhteydessä.

Tarkastus-havainnot

Vesilaskutuksen prosessia voidaan kokonaisuutena pitää asianmukaisena. Laskutukseen on luotu kontrolleja, joilla varmistetaan, että kaikki liittymät tulevat laskutetuiksi sekä liittymismaksun että kulutuksen osalta. Osittain kontrollit ovat manuaalisia. Laskutusjärjestelmään on luotu hälytysrajoja, joiden perusteella järjestelmä hälyttää oletusarvoon nähden poikkeavasta veden kulutuksesta. Etäluettavien mittarien määrää lisätään edelleen vuoden 2020 aikana.

Vesilaskutuksen siirron oikeamääräinen siirtyminen kirjanpitoon on varmistettu täsmäytyskontrollilla.

Vesilaskutuksen aineistotarkastuksessa ei tullut esille huomautettavaa.

Hankinnat

Tarkastuksen toteutus

Olemme kartoittaneet kunnan hankintatoimen järjestämistä, hankintaohjeistusta sekä hankintojen seurantaan. Lisäksi olemme suorittaneet aineistotarkastusta otantana selvittämällä hankintojen kilpailutusta.

Tarkastus-havainnot

Kunnan hankintoja hoidetaan osittain toimialoilla ja osittain keskitetysti. Kunnan hankintoja kehitetään hankintaryhmässä, jossa ovat edustettuna kaikki toimialat. Kilpailutuksia toteutetaan myös yhteistyössä lähikuntien kanssa sekä hyödynnetään Sarastian, KL Kuntahankintojen sekä HUS Logistiikan hankintasopimuksia. Hankintalain kynnysarvojen alittavissa hankinnoissa sovelletaan kunnan hankintaohjeita.

Tarkastukseen poimittiin kirjanpitoaineiston perusteella otoksena suurimpia toimittajia, joiden osalta selvitettiin, onko hankinnat kilpailutettu.

Hankintaprosessi tarkastettiin lisäksi yksityiskohtaisemmin kolmen urakkakilpailutuksen osalta. Tarkastuksessa ei tältä osin tullut esille olennaista huomautettavaa. Tarjousten avauspöytäkirjojen allekirjoituksissa todettiin yksittäisiä puutteita.

Hankinnat

Tarkastus- havainnot

Hankintasopimukset arkistoidaan kunnan asianhallintajärjestelmässä. Hankintasopimusten ja mahdollisten ohioistojen (muut kuin sopimuskumppanit) seurannassa haasteena on kuitenkin se, että taloushallinnon raportoinnin ja sopimushallinnan välillä ei ole selkeää linkkiä. Kirjanpidon tilirakenne ei kaikilta osin ole niin yksityiskohtainen, että se tukisi tuote- tai palvelukohtaisten hankintojen seurantaa.

Suositus:

- *Suosittellemme edelleen kehittämään hankintoihin liittyvää sisäistä valvontaa ja tätä tukevaa raportointia.*

Valtionosuuksien perusteet

Tarkastuksen toteutus

Valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen tarkastus kohdistui kunnan talous- ja toimintatilaston tietoihin sekä oppilastilastointiin. Talous- ja toimintatilaston tarkastuksessa kartoitimme tilaston laatimisen prosessia sekä testasimme vuonna 2019 laaditussa tilastossa ilmoitettujen vuoden 2018 talouslukujen perustumista kunnan kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Tarkastus kohdistui tilinpäätöslaskelmiin sekä pistokokeellisesti muihin taloustietoihin.

Opiskelijatilastoinnin osalta on kartoitettu opiskelijatietojen seurantaan ja raportointiin liittyviä prosesseja sekä testattu pistokokein perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilastilastojen tietoja.

Tarkastus-havainnot

Talous- ja toimintatilaston tarkastuksessa ei tullut esille olennaista huomautettavaa. Tietojenkeruujärjestelmä on käsityksemme mukaan asianmukaisesti järjestetty ja ilmoitetuilla tiedoilla on yhteys kunnan kirjanpitoon. Taloustilaston I-osassa huomattiin eroja yksittäisten tietojen osalta. Nämä oli kuitenkin kunnan toimesta jo informoitu Tilastokeskukselle.

Oppilastilastoinnin tarkastuksessa ei tullut esille huomautettavaa. Tilastolomakkeet olivat asianmukaisesti varmennettuja.

Tilinpäätös

Tarkastuksen toteutus

Tilinpäätöksen 2019 tarkastuksessa on tarkastettu toimintakertomus, talousarvion toteutumisvertailu, tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma, liitetiedot ja tase-erittelyt sekä konsernitilinpäätös.

Tilinpäätökseen sisältyy liikelaitoksena toimivan vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätös sekä eriytettyjen taseyksikköjen laskelmat.

Tarkastuksen tavoitteena on ollut todeta, onko tilinpäätös laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti ja antaako se kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä havaitut tilinpäätöksen sisältöön ja esittämistapaan liittyvät vähäiset korjaukset on tarkastuksen kuluessa raportoitu ja virheet on korjattu teknisinä korjauksina tilinpäätökseen.

Tilinpäätös

Toimintakertomus

Tarkastuksen tavoitteena on ollut todeta, onko toimintakertomus laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti ja antaako se kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta ja taloudesta.

Toimintakertomus on olennaisesti laadittu toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Toimintakertomuksen laadinnassa on huomioitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 2019 antamiin yleisohjeisiin sisältyneet muutokset.

Tuloslaskelma

Tilikauden tuotot ja kulut on kirjattu olennaisesti oikein suoriteperusteisesti. Tilikauden alijäämäksi muodostui 19,9 milj. €. Tilikauden alijäämää kasvattaa 9,9 milj. € arvonalentumiskirjaukset. Arvonalentumiset perustuvat pysyvien vastaavien palvelutuotantokyvyn heikennyksistä mm. rakennusten sisäilmaongelmien seurauksena. Lisäksi arvonalentumisiin on kirjattu kuntayhtymäosuuden 1,9 milj. € arvonalennus perustuen Keski-Uudenmaan Vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän peruspääoman alentamiseen.

Verotulot ja valtionosuudet on kirjattu verotilitysten ja valtionosuuspäätösten mukaisesti.

Tilinpäätös

Tase

Olemme tarkastaneet taseen esittämistapaa sekä olennaisten tase-erien sisältöä kiinnittäen huomiota siihen, että tase-erät on esitetty oikeanmääräisesti ja oikeissa taseryhmissä.

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet täsmäävät käyttöomaisuuskirjanpitoon. Poistot on kirjattu poistosuunnitelman mukaisesti. Pysyviin vastaaviin kohdistuneet arvonalentumiset olivat 9,9 milj. €. Saamisiin ei todettu sisältyvän olennaisia epävarmoja saatavia. Rahat ja pankkisaamiset täsmäävät rahoituslaitosten vahvistuksiin.

Omaan pääomaan sisältyneet rahastopääomat 7,9 milj. euroa on tilikauden aikana purettu kertyneisiin voittovaroihin. Saldosta 4,8 milj. euroa koostui vuokra-asuntorahastosta, joka on purettu valtuuston 4.6.2018 päätöksen mukaisesti. Hallituksen tuloksenkäsittelyehdotuksen mukaisesti vesihuoltoliikelaitoksen taseeseen sisältynyt rahastopääoma 3,0 milj. euroa on purettu kertyneisiin voittovaroihin. Saldo on muodostunut liikelaitoksen perustamisen yhteydessä ja perustunut liittymismaksuihin. Voittovaroihin kohdentuvaa purkamista voidaan pitää hyvän kirjanpitoivan mukaisena.

Edellisten tilikausien voittovaroihin on tehty +1,7 milj. euron oikaisu, jonka perusteena on aiemmin virheellisesti kuluksi kirjatut kiinteistöyhtiön veloittamat rahoitusvastikkeet.

Tilinpäätös

Tase

Investointivaraukset 1,1 milj. euroa muodostuvat vesihuoltoliikelaitoksen investointeihin kohdistuvasta varauksesta. Liikelaitoksen talousarviossa on varauduttu vastaaviin investointeihin.

Pakolliset varaukset 1,3 milj. euroa liittyvät pilaantuneiden maa-alueiden kunnostusvelvoitteisiin.

Pitkäaikainen vieras pääoma muodostuu pääosin rahalaitoslainoista sekä vesihuoltolaitoksen liittymismaksuista. Lainat rahoituslaitoksilta täsmäävät rahoituslaitosten vahvistuksiin.

Saadut ennakot 5,1 milj. euroa muodostuvat olennaisesti maankäyttösopimukseen perustuvista kunnalle suoritetuista maankäyttökorvauksista.

Muiden velkojen ja siirtovelkojen jaksotuksissa ei todettu olennaisia virheitä. Siirtovelkojen olennaisimmat erät muodostuvat lomapalkkavarauksesta 8,4 milj. € sekä Keusoten lisälaskutuksesta 6,0 milj. €. Siirtovelkoihin sisältyy 608 t€ saldo, joka liittyy asfalttikartelliriitaan. Asiasta on hyväksytty sovintosopimus marraskuussa 2019, joten kyseinen summa olisi tullut tulouttaa vuodelle 2019.

Tilinpäätös

Konserni-tilinpäätös

Tilinpäätökseen sisältyy konsernitylön tilinpäätös, johon on yhdistelty tytäryhteisöt lukuun ottamatta Jokelan Tekonurmi Oy:tä. Lisäksi konsernitylön tilinpäätökseen on yhdistelty osuudet jäsenkuntayhtymistä ja osakkuusyhtiöt pääomaosuusmenetelmällä. Konsernitylön tilinpäätös on olennaisesti laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien ohjeiden mukaisesti.

Konsernin tilikauden alijäämäksi muodostui 16,3 milj. €

Muut havainnot

Rahoituslaskelman todettiin olevan oikein johdettu kirjanpidosta.

Vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätös on sisällytetty kunnan tilinpäätökseen. Liikelaitoksen tilinpäätös on olennaisesti oikein laadittu. Kunnan viralliset tilinpäätöslaskelmat sisältävät kunnan ja liikelaitoksen luvut. Yhdistelyssä sisäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Liitetiedot on olennaisesti esitetty tilinpäätöksen laatimista koskevien ohjeiden mukaisesti.

Tiedossamme ei ole avoimia riita-asioita, oikeudenkäyntejä tai vaateita, joilla olisi ollut vaikutusta tilinpäätöksen laatimiseen.

Tilinpäätös

Yhteenveto

Kunnan tilinpäätös on laadittu olennaisilta osin tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja se antaa kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

© 2020 KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative, a Swiss entity. All rights reserved.